

**Тема. Система
державних органів
української держави**

Лектор – доц. Рудь Ю.
М

- Поняття державного органу.
- Система органів державної влади.
- Принципи організації та діяльності державних органів.

Питання:

- діє за дорученням держави, яка встановлює законодавчо правовий статус кожного з цих органів;
- посідає певне місце в апараті;
- виступає від імені держави та від свого імені;

Орган – певна державна інстанція, яка засновується державою, утворюється нею у встановленому порядку і діє за її уповноваженням

- наділений державно–владними повноваженнями, які закріплені в нормативному акті.

Властивості:

- представляє Україну як державу (п.4 ст.88, ч.1 ст.102, п.3 ст.106 КУ);
- діє від імені держави та за її дорученням, є її офіційним представником (ч.1 ст.102, ч.5 ст.124 Конституції України);
- є відносно самостійною частиною єдиної системи державних органів, що будується за принципом розподілу влад (ст.6, 75, 102, 113, 124, 121 Конституції України); посідає певне місце у державному апараті;
- створюється у встановленому Конституцією та законами України порядку (ст.76, 77, 103, 114, 128, 148 Конституції України);
- в межах власного правового статусу здійснює завдання та функції держави (ст.75, ч.2 ст.102, 113, 124 Конституції України);
- наділений державно-владними повноваженнями (ст.8, 91, 92, ч.3 ст.106, 117, ч.5 ст.124, ч.2 ст.150 Конституції України);

- компетенція – предмети відання, права і обов'язки, необхідні для виконання їх повноважень (визначається КУ, ЗУ, указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів України);
- підстави, види та міра юридичної відповідальності, передбачені законодавством (ст. 56, 81, 111, 120, п.5, 6 ст.126 КУ);
- наявність особливої структури, правових зв'язків, що об'єднують особистий склад органу в єдине ціле (ВРУ – ст.76, 88, 89 Конституції України; КМУ – ст. 85, 106, 114);
- здійснення повноважень за кошти Державного бюджету України;
- діяльність та акти органу держави стосуються всіх осіб, що перебувають на території України;
- територіальний масштаб та межі діяльності (ст.116, 119 Конституції України);
- наявність майна;
- статус юридичної особи.

Властивості:

- це відносно відокремлена частина єдиної системи органів державної влади (частина державного механізму), побудованої за конституційним принципом розподілу влади, який створюється у певному, визначеному законом порядку і здійснює завдання та функції на підставі державно-владних повноважень, власної компетенції, його особовий склад об'єднаний правовими зв'язками в одне ціле (якщо не одноосібний орган) і діє на певній території за допомогою визначених форм організації та методів діяльності

державний орган

- **центрально-сегментна** – принцип розподілу влад – визначає сегментність; розвинуте громадянське суспільство; багатопартійність; демократизм, верховенство права.

Найефективніша ця система в умовах політичної стабільності.

- **моноцефальна** – будується на принципі єдиновладдя; вертикальна підпорядкованість; однопартійність, державно-партійна номенклатура; призначення – основний засіб формування органів держави.
- **монотеократична** – існує в країнах ісламу; духовно-державне єдиновладдя; поєднання в одній особі глави держави та вищої духовної особи країни.

Сучасні моделі систем державних органів:

Класифікація:

- **за способом виникнення:**

1. первинні – наділені повноваженнями від самих виборців (ВР, ВР АРК, Президент)
2. вторинні – похідні органи утворені первинними (Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Секретаріат Президента)

- **за способом формування:**

1. виборні (Президент)
2. призначувані (КМ)

- **за обсягом владних повноважень:**

1. вищі - повноваження поширюються на територію країни
2. місцеві - повноваження поширюються на певну територію

- **за широтою компетенції:**

1. загальної – широке коло питань - КМ
2. спеціальної – виконання однієї функції – міністерство

- **Загальні:**

- принцип гуманізму (ст. 3 Конституції України);
- принцип суверенності та єдності системи органів державної влади (ст. 1,5 КУ)
- принцип поділу влад (ст.6 Конституції України));
- принцип законності (ст. 19 Конституції України));
- принцип демократичного централізму (ст.1, 2, 6, 75, 102, 113, 124 КУ);
- принцип верховенства права (ст.8 Конституції України);
- принцип стримань і противаг (ст. 87, 90, 94, 111, 148 Конституції України);

- **Спеціальні:**

- Рівне право доступу громадян до державної служби – ст. 38 К.
- Обов'язковість для державних службовців рішень, прийнятих вищими державними органами і керівниками в межах їх повноважень і на основі ЗУ
- Гласність у реалізації державної служби
- Відповідальність службовців за прийняті рішення та невиконання або неналежне виконання своїх посадових обов'язків
- Позапартійність державних службовців